

BARSI HIRLAP.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számítottatik. A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Főszerkesztő és kiadótulajdonos: Dr. Török Mór.

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetmények és pénzküldemények a kiadóhivatal címére küldendők.

Felelős szerkesztő: Dr. Gyikos Mihály.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A főispáni eskületétel.

Irta: Dr. Török Mór.

Szárason, tárgyilagosan akarunk e kérdéshez hozzászólni. Nem azért, mintha megijednénk a Lányi-féle ijesztgetéstől, hanem mert lehet róla nyugodtan és higgadtan is beszélni.

Senki sem vonja kétségbe széles ez országban, hogy O felségének, a magyar királynak joga ne volna akárkit is főispánnak kinevezni. Abban sem lehet kétség, hogy a főispán köteles esküt tenni s illetve hogy köteles jelentkezni eskütétel végett a törvényhatósági bizottságnál.

És mégis azt az álláspontot képviseljük, hogy a Fejérváry-kormány uralma alatt kinevezett főispánok esküjét nem köteles a törvényhatóság kivenni; sőt ha megteszi, a magyar alkotmány elleni küzdelmét gyöngíti, annak szellemét, annak lényegét, még ha netán a törvény betű szerinti értelmét tartja is be vele.

Hogy álláspontunkat megindokoljuk, fel kell vetnünk előbb a kérdést: ki az a főispán, mi az a főispán?

Minden attól függ, hogy erre a kérdésre miképp kell felelni.

Mi azt hisszük, hogy a főispán a m. kir. kormánynak az a kivételes közege, aki a kormány

mindennemű utasítását követni tartozik. A főispán a kormány alteregója és csak azért létezik, mivel a kormány képviselője (az egyes kormányzati ágazatok szerint) mindenütt jelen nem lehet, holott mindenütt jelen kell voltaképp lennie, lévén mindenütt szükség kormányzatra.

A magyar közjog ép ez oknál fogva a kormány bizalmasának nevezi a főispánt, azaz annak, akire mindent rá lehet és rá szabad bízni a kormánynak.

Vagyis a főispánt a magyar közjog szerint egészen úgy kell megítélni, mint a magyar felelős ministeriumot. A közjog, az alkotmány alapfeltételei tehát a főispánra ép úgy vonatkoznak, mint a ministeriumra. A főispán ép úgy csak alkotmányos lehet, mint a ministerium, melyet képvisel, mert ténykedéseiről a nemzet előtt a minister felelősséggel tartozik, akár van ténykedéseiről tudomása, akár nincs.

Ha már most a magyar nemzet a Fejérváry-kormányt alkotmányos kormánynak el nem ismeri, akkor azt sem ismerheti el, hogy a kormányt személyesítő főispánok alkotmányos főispánok volnának.

Már pedig csak alkotmányos főispán létezhetik közjogunk szerint.

A királyi kinevezés egymaga nem minősíti a kormányt sem alkotmányosnak, mely csak akkor alkotmányos, ha a király bizalmán kívül a nemzet többségének bizalmát is bírja, különben csak egyszerű királyi minister, aki ab ovo politikai felelősséggel a nemzetnek nem tartozik.

A királyi kinevezés csupán a lehetőségét adja meg annak, hogy a kormány a nemzeti bizalmat elnyerje, de ha el nem nyerte, megszűnt alkotmányunk értelmében a magyar közjognak megfelelő igazi alkotmányos felelős kormány lenni.

Nos hát a főispánokra is érvényes e tétel kétségbe nem vonható igazsága. Az a főispán, akit bár a király kinevezett is, ha nem alkotmányos kormányt személyesít, — tulajdonképp nem főispán, — nem az a, nem olyan főispán, kit a magyar közjog, a magyar alkotmány annak ismerne el.

Akár ennek a kormánynak, akár egy más kormánynak az ellenjegyzése mellett lett légyen valaki főispánnak kinevezve, igazi törvényes, alkotmányos főispánnak ez idő szerint nem fogadható el. És amiképp az alkotmány helyes felfogása szerint a nemzet bizalmát nem bíró kormánynak a végrehajtó hatalmat egy pillanattig sem volna szabad gyakorolnia,

TÁRCZA.

Dévai levél.

(A „Barsi Hirlap” eredeti tárczája.)

Irta: Góbé.

Marótról szabályszerűen eltávolítottván, a Pestről este tíz órakor induló vonattal Dévára indultam. Nyugodtan lefeküdtem aludni, mert nagyon jól tudtam, hogy másnap déli 11 óráig senki sem fog háborgatni. Déli 11 órakor érkezik ugyanis a vonat Dévára. Utközben csak egyszer keltetek fel: reggel 5 órakor, mert ekkor más kalauz jön, aki a jegyemre még egy lyukat üt.

Sokat gondolkoztam már azon, de még a mai napig sem tudtam a probléma nyitját megtalálni, hogy hogyan lehetne egy olyan vasutat feltalálni, amelyen a jegyet nagyobb távolságoknál is csak egyszer lyukasztják. Ha ezt elérhetném, ugy az éjjel gyakran utazók szövetségzett vezérlő bizottsága bizonyára bizalmát fejezné ki irántam, amit én természetesen hálatelt szívvel vennék tudomásul. Minden megye felirna hozzám, kisebb falukon szobrokat állítanának fel, a helybeli vendéglős legjobb szószát, báró Königswarder pedig a legjobb lovát nevezné el rólam, a divatárusoknál „legujabb Góbé-gallérok” kerülnének forgalomba, a kisorpótei dalárda pedig örökös tiszteletbeli

tagjául választana. Hiába, Magyarországon a nagy embereket már így honorálják.

Ezen kis kitérés után tényleg konstátálom, hogy reggel ötör szabályszerűen átlukasztottak, azután aludtam. Nagyon kellemes álomom támadt. Azt álmodtam, hogy reggel kilenc órakor jött a járásbírósi szolgáló egy-két hitelezőmszerzette tárgyalásidézéssel, véletlenül a „Chren” pedig megjelent, hogy „tessék már a hivatalba jönni!” Erre, már mint kötelességtudó tisztviselő, — felébredtem. Az órához kaptam. Reggeli fél tíz volt. Se egyik, se másik szolgáló, hanem a „robogó vonat pompásan berendezett” elsőosztályu (a löveresenyen nyertem előző nap!) fülkéje állott, azaz pardon 40 kmnyi sebességgel mozgott előttem.

Az álomomnak nagyon megörültem: ugyanis, ami Aranyosmaróton minden harmadnap, pontosan a fentjelzett időben, tényleg megtörtént velem, az ime most csak mint egy memento, álomban kerestem fel.

Hamarjában szerettem volna mindig vonaton robogni, hol bírósági kézbesítők meg végrehajtók sohasem zavarják az embert. Se reggel, se délben, se este. A mozgó végrehajtói intézmény még hál' Istennek nincsen felfedezve; mozgó intézményünk csak kettő van: a mozgó postajárat és a „méhészeti vándortanító”, s el tudom képzelni, milyen kellemetlen

lehet a kis vándor méheknek, mikor őket még utközben is tanítják. Avagy milyen rossz lehet a méhészeti vándortanítónak, mikor batyuját botra kötözve s vállára vetvén, mezitláb, felgyürt nadrágban, párcsizmáját a balkezével hordva kell az országot méhek társaságában végigvándorolnia.

Fél tizenegy órakor érkeztem Dévára. Az állomáson kinnt volt a polgármester s egy pár városi tanácsos. Már-már hizelegni kezdtem magamnak, mikor kiszült, hogy ezek az urak a főispánt várták, aki két hét óta mindig lóvásáron volt. Félreértések kikerülése végett megjegyzem, hogy a lovait akarta eladni.

Az első, a kivel megismerkedtem, a szállodai lóndiner volt. (Szándékosan használok a lóndiner kifejezést, mert erre jó magyar szó nincs; kisebb szállodákban ezt az állást a csapos vagy a tüzilégény tölti be.)

Evvel fogadott: ugy-e a nagyságos ur keresztyén? Igenlő válaszomra az előtte álló óriási omnibuszra mutatva, megjegyezte, hogy ez esetben „ő hozzá” az English szállodába kell szállnom. Minden jóra való keresztyén oda száll. Mivel én is jóra való keresztyénnek tartom magam, tehát teljesen érthető, hogy az „English”-be szálltam, annál is inkább, mivel azt gondoltam, hogy a szálló tulajdonosa bizonyára egy borotvált képű frakkos angol zsentlemen, ki szabad óráiban boxol és angol nyelvtanítással foglalkozik, gyakran iszik és so-

ép úgy nem gyakorolhatja a főispán sem az őt egyébként megillető hatalmat.

Nem az eskütételen forog a főispáni intézmény lényege, hanem azon, hogy alkotmányos-e a kormány, melyet képvisel, vagy sem. Akár letette a főispán az esküt, akár nem, a fogalom lényegét ez nem érinti, miként voltaképp az sem, hogy a mostani, alkotmányosnak el nem ismert, vagy az előző kormány nevezte-e ki.

A főispánok esküvételére felfogásunk szerint csak formáság, melyre nem is annyira a törvényhatóságoknak van szükségük, mint inkább a kormánynak. Hogy alkotmányos államban ez tulajdonképp nem különbség, mert hiszen az alkotmányos kormány ugyanazt az akaratot képviseli, mit maga a nemzet részét képező törvényhatóság, azért mégis igaz a tétel, hogy a főispán a kormánynak esküdik.

Az esküvétel felfogásunk szerint csak a lehetőségét adja meg annak, hogy a legfőbb végrehajtó hatalom a főispánok által is gyakoroltassék. Nem több és nem kevesebb feltétel, mint a királyi kinevezés. A ministerek esküje is csak annyi, miként királyi kinevezetésük.

A nemzet többségének bizalmával nem bíró ministerek eskükivételét nincs módjában a nemzetnek megakadályozni. És habár az esküvételére dacára sem volna joga a nemzet bizalmát nélkülöző kormánynak a végrehajtó hatalmat gyakorolnia, a nemzetnek nincs módjában ezt teljesen megakadályozni. Törekszik, iparkodik ugyan a nemzet az alkotmányellenes kormány rendeleteit hatálytalanítani, a minek fényes bizonyossága a törvényhatóságok állásfoga-

lalása, azonban egyrészt nincs is módjában mindenben ellentállani, másrészt célszerűségi okokból a törvényeknek megfelelő kormányrendeleteket mégis foganatosítja, nem akarván a nemzeti jogokat erőszak árán is elismertetni.

A főispánok eskükivételére ellen van eszköze a nemzetnek. Nem adnak alkalmat rá a törvényhatóságok. Nem veszik ki az esküt a főispánoktól, hogy a kormány alkotmányellenes létezését megakadályozzák, mert a királyi kinevezés dacára sem helyettesíthetik a főispánok az alkotmányellenes kormányt, de még az alkotmányos kormányt sem, ha esküt nem tesznek.

Már pedig a nemzetnek eltökélt szándéka, hogy az alkotmányellenes kormányzásnak ellenszereül mindaddig, amíg erőszak nélkül lehet és jogos.

Ha a nemzet maga szolgáltathat alkalmat ahhoz, hogy a főispánok esküvételére által az alkotmányellenes kormány működhesse, akkor tulajdonképp elismeri, hogy Magyarországon a kormány akkor is alkotmányos, ha a nemzet többségének bizalmával nem is rendelkezik.

A főispánok esküjének letétele az alkotmány szempontjából nem lényeges, de mindenesetre oly feltétel, mely nélkül a kormány tényleges hatalmat a főispáni jogkörben nem gyakorolhat.

A toll meg a becsület.

Mi, kik a tollat nemesak kötelességből, hanem lelkesedéssel is vezetjük, nem érthetjük meg, miként lehet szívet és meggyőződést a nyereszkedési vágy alá rendelni. Voltak ugyan mindig olyanok, kik az önérdeket mindenek fölött becsülték, vannak ma is, kik becsületüket, jellemüket, sőt hazájukat is a materializmus csábításainak engedik át: ám, a tollat, mely

a közjó szolgálatába szegődött, öncélok előmozdítására felhasználni, ez a képzelhető legaljasabb visszaélés, ez a folyton terjedő korrupció következménye.

Közéletünk, társadalmunk, közgazdasági viszonyaink oly csávába jutottak, melyből alig tudunk kilábalni. Tulságosan megerőltetett társadalmunk egész erejét kellene latba vetni, hogy el lehetne érni a zilált viszonyok rendezését, legjobbjaink tudását és tehetségét kellene felajánlani, hogy dülöngélő lehessen vinni a válságos állapotot.

Se helyett mit látunk? És és tehetőség a pénzhatalom zsoldjában áll s a pénzvarázsigejének még azok sem állhatnak ellen, kiknek kötelessége volna a népet felvilágosítani, azt böles tanácsokkal vezetni, hogy résztvehessen a közjóllét emelésének nagy munkájában. A toll, melynek magasztalnia kellene a jót, gáncsolni a rosszat, a toll, mely a fenkölt szellem hirdetőjének kellene lennie: sokak kezében nem egyéb a kufár gseftelés moeskos eszközénél.

Megengedjük, hogy a magyar sajtó materiális viszonyai rosszabbak, mint a külföldié. De ez nem újdonság. Mindenki, aki hazánkban újságíró akar lenni, tudhatja, hogy a híven teljesített kötelesség tudatán felül a magyar hírlapíró alig részeseül oly anyagi elismerésben, mely az életfentartásához mulhatatlanul szükségeseken túlmenne. Aki ennél többet kíván, szegődjék el inasnak valamely milliomosmesterhez, — ez mindenesetre hálásabb, mint magyar újságírónak lenni. De hírlapírásban nyereszkedési forrást keresni, — árulás, elárulása annak a misszióknak, melyet önként vállaltak, — Judásesók, mely marcangolja a lelkiismeretét és magában hordozza a büntetés esiráját.

Mély sajnálattal kell szemlélnünk, mint fertőzik meg megvesztegetett újságírók a közjót, mint vetik el a gazt, mely mindannyiunk kárára tultengődik. A sajtószabadság e kinövése ellen csak egy fegyverünk van: az ignorálás. Ne vegyünk kezünkbe oly újságot, mely nem száll sikra merészen és bátran az igazságért. Persze, a kitarított lapok, a klikkek bérelt szószólói is oly hangon irnak, mely látszólag az általános, a közjó érdekeit mozdítja elő. De azért nem nehéz őket a tisztességes, igazságot szerető lapoktól megkülönböztetni. Benső meggyőződésünk és érzésünk oly itélőszék, mely kiméletlenül sújtja a hamis profétákat.

Hallgassunk erre a hangra és tagadjuk

kat, s ily módon Albion egynemely kiváló tulajdon vonását tőle elsajátíthatom.

Feltevésomban azonban csalódtam. A tulajdonos nem angol, csak Englisch Bélának hívják. No jó, legalább druzsám, ez is valami.

Egy alkoholmentes (ugy-e nem hiszik?) reggeli elfogyasztása után megkérdeztem az egyik pinczért, hogy hol van itt a mérnöki hivatal.

— Erre itt rögtön balra — s közben az egyik tükör felé mutatott; különben nagyon könnyű megtalálni: ott van, a hol réggen a járásbiróság volt.

Hm; gondolám magamban; az igen szép, hogy a mérnökség ott van, a hol a járásbiróság volt, már szinte láttam magamban, mikor a pinczér először elképzeli, hogy: hol is volt a járásbiróság s így könnyen rá jön, hogy ugyanott vannak a mérnökök.

Elkezdtem spekulálni. Ha a járásbiróság ott volt, de most nincs ott, abból az következik, hogy a bíróság onnan máshová költözött; ha a mérnöki hivatal most ott van, abból viszont az következik, hogy azelőtt nem volt ott, tehát másutt volt.

Egybevetve már most a két hivatal ismeretségi körét, nagyon valószínűnek tartottam, hogy a járásbiróságot többen ismerik, ezért megszólítottam a legközelebbi szembe jövőt:

Pardon, kérem, legyen szives megmondani, hogy hol volt azelőtt a járásbiróság?

A kérdezett nyilván örültnek tartott és szó nélkül ott hagyott. Igaza volt, én is úgy tennék a helyében. Mert vagy keresem én a bírót, vagy nem. Ha keresem, akkor azt kérdezem, hogy hol van, ha pedig nem keresem, akkor nem kérdezem hol volt, hanem egyszerűen nem kérdezek semmit.

Végre egy levélhordóra akadtam, aki oda kalauzolt.

A hivatal külső megjelenésében nincs semmi pompa, semmi fény. Azt hittem, a falon ki lesz rajzolva egy körző, két háromszög és egy rajzsin s mindezt két szárnyas angyal tartja átölelve. Csalódtam. Egyszerű magyar ezimer, körfelirattal.

Az előszobában egy hatalmas kutya fogadott vidám farkesóválással. Ez igen jól esett nekem, mert ha ez sincs ott, akkor azt mondhatták volna rólam, hogy „még a kutya se fogadta.”

Az előszoba, illetve a kutya szobája után a főnök szobája következett.

Bekopogtam. A „lehet” szóra benyitottam. Egy alacsony ur állt előttem, szőke-e, vagy barna, nem néztem meg, különben is nekem teljesen mindegy. Így szólt:

— Én „A Főnök” vagyok. Mi tetszik?

— Én pedig „Az Új Mérnök” vagyok, felelém.

(Most már tudom, miért hívnak egy lapot Pesten úgy: „Az Újság”).

Miután tudomra adta, hogy legyen szorgalmas, itt mindenki szorgalmas, itt sok a dolog, itt mindenki kiváló, s a szorgalom megtermi gyümölcseit, (amit én nem hittem el) eltávoztam, azzal a szilárd meggyőződéssel, hogy egy igen kellemes hivatal lehet, amit már abból is következtettem, hogy mivel itt mindenki szorgalmas és kiváló, én, aki ezután szintén itt leszek, akár dolgozom, akár nem, szintén szorgalmas és kiváló leszek, miután itt vagyok.

Ebben a büszke tudatban másnap a késő reggeli órákban állítottam be a hivatalba.

Főnököm rám nézett egyszer, elővette az óráját, rám nézett másodszor, aztán így szólt:

— Kérem, már féltiz van.

— Pardon, a főnök ur órája rosszul jár, féltiz mult tíz percetzel!

— Annál rosszabb! Nem tudja ön, hogy nyolcz óraker már bennt kell lenni?!

— Nem tudtam... De különben is ma nagyon lassan hült ki a reggeli kávé, ezt kellett bevárnom.

— Hát hüljön ki az gyorsabban!

— Ezt kérem tessék a kávénak megmondani, nem pedig nekem...

Ő elfordult, én is elfordultam. Ti elfordultatok, mi elfordultunk, ők elfordultak...

(Folyt. köv.)

meg azoktól a meghallgatást, kik a tiszteletes sajtó minden munkáját álszentekedő szemfényvesztésükkel aláadni iparkodnak.

Krónika.

Üldözés.

A nemzeti jogokért folyó im már a végletekig jutott küzdelem közepette nagy szerepe lesz az esküdtszéki intézményeknek, kétségtelenül sokkal nagyobb, mint más, nyugalmasabb időkben. Nem az élet és vagyon ellen intézett büncselekmények szempontjából, de az u. n. politikai bűnök és helyesebben a politikai üldözések miatt. A bécsi kamarilla-Lányi, a magyar igazságügy élére kivezényelt hadfi, vagy talán inkább gyászfi utján hadat üzent a sajtó és gondolat szabadságnak, mert hogy a sajtó követi el a legtöbb politikai bűnt és a bűnt üldözni kell. Még ezt valamiképp csak meg lehet érteni, mivel az üldözésben mindenkor nagy mester volt a kamarilla, de azt már sehogy sem tudjuk megérteni, hogy bizni is lehessen az üldözés eredményében. Addig, amíg Bach-huszárok itéltek a deliquensek felett, míg kisebb büntetést, mint akasztófát és golyót nem ismertek, meg holmi Stein-féle zárdákat, volt értelme az üldözésnek. Ma azonban nem tartunk itt, mert ma független érzelmű magyar emberek itélkeznek, magyar esküdttek hoznak verdiktet, akiket semmiképp sem lehet befolyásolni arra, hogy a nemzeti szabadságért küzdő hazafiakat az összbirodalom kedvéért, lánczra veressenek, vagy rohadt tömlöczökbe juttassanak. És mégis próbálkoznak üldözésükkel. Hja, mert van előzetes letartóztatás és vizsgálati fogság. Nekik elég, ha a moczezzani merészölők csak rövid ideig lesznek is elesukva. Aztán ezt meg lehet ám sokszor ismételni és végeredményben mégis csak meglehet szelidíteni a rakoncátlanok magyarokat. Nem a független polgári elem segítségét akarják hát nemes törekvéseiknek megnyerni, hanem a magyar ügyészi kart és a magyar bíróságot. Az ügyészség köteles utasítás szerint eljárni és ha nem fogad szót, el lehet állásától mozdítani. A bírósággal már bajosabb ugyan, de végre lehet a bíróság személyzetét is megválogatni. Szóval, rettegj magyar! Hát bizony a magyar nem retteg. Mert Lányi ur ő exczellenciája kicsit megtévedt a számadásban. A magyar ügyészi kar nem az a leányzó, aki mindenre kapható. Az ügyész ép ugy esküt tesz a magyar alkotmányra, mint akár a bíró. Az ügyész ép oly magyar ember, mint akármelyik független magyar állampolgár. Az ügyész ép oly kevésbé köteles Lányi ur kedvéért esküjét megszegni, mint akármelyik vármegyei alispán. A bírósággal meg épenséggel nem lehet Lányinak paozkáni. A magyar bírói kar nem csak a leghazafiasabb testületek egyike, de a legpártatlanabb tényező is. Magyar bírónak ugyan nem imponál akármilyen igazságügyi stréber alak. A közszabadságot a magyar bírói kar mindég féltékenyen őrizte és aljas jellem tételezheti csak fel, hogy magyar bíró a közszabadság ellenségeinek bérenczvé szegődjék. A magyar bírói kar még az esküdtszéki intézmény nélkül is megtudta védelmezni a közszabadságot és meg fogja védeni a jövőben is, mert az esküdtszéki intézménnyel kapcsolatosan még inkább érezheti magát függetlennek. A bíróságnak most még inkább feladata, hogy a szabadságra ügyeljen, mert eszköznek akarják felhasználni a nemzeti küzdelem letörésére és a magyar nemzeti küzdelemnek ne adj' Isten kedvezőtlen eredményeért ép a bírói kart éri felelősség. A nemzet teljes bizalommal van a bírói kar iránt. Pártatlanságáról, függetlenségéről, hazafiságáról meg van teljesen győződve és ez a meggyőződése erőt kölcsönöz a küzdő nemzetnek és reményt nyújt ahhoz, hogy ez a küzdelem a győzelem dicsőségével fog végződni.

Tanügy.

Kanyargós.

Felelet egy kérdésre. (Kaland.)

A „Lévavidéki r. k. népnevelők egyesület"-ének múlt hó 18-án tartott közgyűlésén Veszely István barsbessenyői igazgató-tanító előadást tartott a múlt évi országos tanítói gyűlésen szerzett tapasztalatairól.

Sok szépet mondott, a mik nem tartoznak e cikk keretébe.

Panaszkodott, hogy kevesen voltak, ebből kifolyólag kérde, hogy mért van ez? Talán más kérdés ez! (vagy nem? Hogyan mehetnének el — mi 600—800 koronás tanítók — országos tanítói gyűlésre. Hisz az 40 koronából se telik ki, már pedig mi 20 koronát se áldozhatunk ily célra. Még a járási, még kevésbé a kerületi gyűlésekre se mehetünk el. Ritka község az, a hol e célra tűrhető összeget megszavaznak. Ideje is kevés volna arra nagyon soknak. Ki vigyázna a hordásnál, a cséplésnél? A mi régi bajunk, hogy gazdának is kell lennünk. Nem elég, hogy a szövetkezet könyvvezetését is el kellett vállalni, még a pénztárnokságot is ránk róták.

De azért a tanításban hiba ne essék. A mi azt illeti nemcsak gazdák vagyunk, de egyebek is. Benne vagyunk a közigazgatásban, községi képviselőben, törvényhatóságban. A tanító egyuttal tüzoltó parancsnok. Van a nyakunkon vagy három biztosítottársaság ügynöksége (a nélkül koldusbotl mehetnénk.) Bizony sokban volt igaza a ki mondta, hogy a püspökök dicsérettel koldusbotl és diplomával küldik az új tanítókat pályájukra. Igaz, de nem csak a püspökök, hanem az állami képzők is.) De hogy visszatérjünk! Hogy menjünk országos gyűlésre, mikor a méhészek is vagyunk, hogy ezzel is csöptegessünk valamit a 600 koronához. Egyéb kötelezettségeink is vannak, a melyek lekötnék. Bérelt tárcza és hírlók vagyunk. Tankönyvekbe cikkekkel kell írunk, hogy megélhessünk. Igen, majd elfelejtettük! Hát ki öltöztetné a papot, ha mi elmennénk. Úgy bizony, mert a sekrestyés aratni ment. No, no csak valljuk be, sokszor harangoztunk már, a vagy fujtattunk is, ha ugy hozta a sor. Biz meg kell nagyon érdemelnit azt a kolduskenyeret. Szerződés faragás, dalárda és kör vezetés. Szindirektorság és választás főkortesség stb. stb. ezek mind olyan dolgok, a melyek tőlünk elmulasztatlanok, igen és azért a 600—800 koronáért. Ezért nincs rá módunk, hogy mi az országos gyűlésekre elmehessünk.

Vagy talán azért nem megyünk, mert nem részesül e gyűlés a felsőbbek támogatásában? Sok igaz van abban is, hogy „fejlettől . . .

Igen panaszkodott beszély, hogy püspökeink távol maradtak; tán nem akarták ezért félbeszakítani nyári fürdőzéseiket? Sok igaz van ebben a feltevésében is. Távol legyen e sorok írójától minden támadás, de igaz, hogy jobban szeretünk menteni mint megtartani valamit, pedig ez utóbbi sokkal könnyebb. Hogy kézzel fogható példával szolgáljak: Míg az iskola az egyház kezében van — sok helyen — a nem-bánomság az uralkodó. Csekély gondal föl lehetne a versenyt tartani, de nem! A jelszó: ráérünk! Mikor az iskola kiesik az egyház kezéből, agitálunk a másik ellen — de akkor is csak szóval és késő . . . késő . . .

Igen, a püspökök nagyon hiányoztak a tavalyi országos r. k. tanítók gyűléséről. Ők megjelenésükkel más nagyokat is oda vonzottak volna. Így a r. k. tanügy valóban mostoha gyermek. De nem csak az állam mostoha gyermeke, de saját édes anyjának, szülő anyjának is mostoha gyermeke.

De talán megint kitértünk. Gyerünk vissza oda, hogy az anyagiak nem engednek oly messzire és oly nagy városba. Azt is kérdezte Veszely, hogy miért van az, hogy a r. k. tanító legjobb ügynöke az

államosításnak? Erre az elmondottakban meg van a felelet.

Igen, az állami felsőbbség örül, ha előmozdithatja — bármily áldozatok árán is — tanítóinak művelődését. Ezért megtesz mindent. Míg amott kevés helyen tolnak a tanító elé szakkönyvtárt, hogy művelődjék. Kevés helyen gondoskodnak arról, hogy tanulmányuttra, tanítógyűlésre menjen. Síralmas állapot, Hány és hány tanítónak bírói uton kell megszereznie már rég megszolgált és a minimumot alig megűtő fizetését? De még ezt is kimondta! Ha betegek vanyunk mi felekezetiék, ki helyettesít? Senki!!! Az iskola szünetel, a gyermekek elmaradnak s ha helyre akarjuk hozni a mulasztást, újra bele kell betegednünk. De az meg van engedve, hogy szereshetünk helyettesít a magunk pénzén. Tudunk rá sok példát. Az állam állít helyettesít! Most is legutóbb betegedett meg egy barsi r. k. tanító. Az elmúlt évben hónapokat nem tanított. És ez évben bele sem fogott. Nem bír, beteg. A tanító szüleihez ment s fizetését nem kap, mert helyébe már új tanítót választottak. Biz ez mostoha bánásmód.

Nem tagadjuk, hogy sorsunk javul napról-napra s azt sem, hogy vezetőink komolyan fognak hozzá a haladáshoz.

Ne késsenek egy percet sem! Még jókor van!

Hassanak oda, hogy a tanító csak hivatásának éljen. Ne kényszerítse sanyaru helyzete lealacsonyító munkákra. Ne forogásoltassék szét a tanító munkaereje, hisz tiszta dolog, hogy az mind a tanítás sikerének rovására történik. Ha a tanítók csak tanügyi dolgokkal foglalkoznának, akkor az országos r. k. tanítói gyűlésen nem huszan, nem kétszázan, nem kétezren, de 20 ezren jelennének meg! (kék.)

A vezérigazgató.

— Karczolat. —

— Herz, van önénél öt forint? — kérdezte hanyag mosolylyal az a tiszteletreméltó öreg férfi, aki deres császárszakállát nemes nyugalommal pihentette az íróasztal itatóspapirján.

A fiatal ember, a kihez a sajtóságos szavak intözve voltak, a májbeteg ke-serőségével kaczagott.

— Öt forint? — ismételte olyan hangon, mintha az ősz padrone valami szumátrai ritkaságot kért volna tőle egészen váratlanul. Van már legalább két hete, hogy nem láttam egy eleven bankót. Ma délben szalámit fogunk ebédelni, mert a feleségemnek nem adhattam ki a konyhapénzét.

A különös párbeszéd még nem ért véget, mikor egy harmadik személy lépett az elegáns irodahelyiségbe. A harmadik személy, a ki megszinzsinoros egyenruhát és ezüstcsattos sipkát viselt a „Szép Heléna" álom-dalát fütöröszte.

A tiszteletre méltó aggastyán egyszerre a homlokára ütött, s mintha valami váratlan jó ötlet jutott volna hirtelen az eszébe, leereszkedő kegyességgel fordult a megszinzsinoros egyéniséghez.

— Hanák, — mondta finom szemcsipetéssel, — Hanák, gördüljön le a sarki koresmába és hozzon fel egy jó korsó hideg sört. De vigyázzon, Hanák, hogy a kimérőlegény ne éljen vissza tulságosan. Mert ha sört akarok inni, ebből az következ, hogy sörre és nem habra szomjazom . . .

— Hanák, — nevezük öt mi is e dicszes nevén — még egy darabig tovább fütölte a Heléna álomdalát, aztán egy ásitás után odafordult az aggastyánhoz.

— És a pénz? — kérdezte ridegen.

— Micsoda pénz?

— Hát amiért a korsó sört felhozom . . .

A császárszakállas öreg előkelően bólintott.

— Vagy ugy, — mondta — ön azt a potomságot gondolja, amibe az általam óhajtott sör kerül . . . Ön tudja, Hanák, hogy nem szeretek bajlódni a kicsinyes-

gekkel és így arra kell kérnem, hogy a korsó sör árát vegye fel az apró kiadások rovatába . . .

Hanák szemtelenül felkaczagott.

— Apró kiadások? Hahaha! On a tizenkét krajczárt röviden csak apró kiadásnak nevezi? szíveskedjék hát ezennel tudomásul venni, hogy két hét óta mindössze se láttam több pénzt kilencz vagy tíz krajczárnál. Azt mondom önnek, hogy a pénzpiacz helyzete e pillanatban kétségbeesőbb, mint valaha . . .

A tiszteletreméltó aggastyán összevonta a szemöldökét, aztán az ujjával fönsegesen az ajtó felé mutatott.

— Hanák, vonuljon vissza az előszobába. És ne történjék többé, hogy esöngetés nélkül a belső helyiségekbe jöjjön.

A megyszínzsinóros szemálység hangos mormogás után távozott, mi pedig szívesen felhasználjuk ezt az alkalmat arra, hogy hőseinket a nyájias olvasónak bemutassuk. A tiszteletreméltó aggastyán, polgári nevén Regenmantel K. Frigyes, elnökigazgatója a XII-ik kerületi forgalmi banknak, a fiatalabb pedig, Herz Manó Dániel ugyancz intézetnél mint főkönyvvezető és felügyelő bizottsági alelnök működik. A megyszínzsinóros egyén már a társadalmi létrának sokkal alantabb fokán foglal helyet: ő csak szerény szolgálai minőségben istápolja a külvárosi pénzügyeket. A banknak háromszobás helyisége van a Nyárfa-utza egy illatos bérházában; a kapu fölött impozáns ezégtáblák hirdetik, hogy az intézet a legbonyolultabb pénzügyi műveletekben is szívesen áll a nagyközönség szolgálatára. Fekete alapon csillogó aranybetűk hirdetik, hogy a XII-ik kerületi forgalmi bank ép oly szívesen elfogadja a tőkepenzesek betéteit mint a mily készséggel áll ama polgárok rendelkezésére, akik ugynevezett prima és pinezeváltók leszámítolásával foglalkoznak. Sőt a díszes táblákból azt is megtudjuk, hogy az intézet a legvérmesebb személyi kölcsönöket is gyorsan megszerzi klienseinek; azoknak is, a kik semmi értékesebb javat nem mondhatnak a magukénak a silány sárteke felületén.

Hanák tehát visszavonult az előszobába; az elnökigazgató pedig komor méltósággal kutatott a zseibeiben egy netalán ott rejtőzködő cigarettá után. Fáradozását nem kísérte méltó siker; az aggastyán zseibeiben a legkülönbözőbb holmik helyet foglaltak — zsebkés, fésű, dugóhúzó, cipőgomboló, papírszipka — de cigarettának se híre, se hamva nem volt. A pátriárka némi keserűséggel nézett fel a plafondra, azután még egyszer becsöngette a bank szolgáját.

— Hanák — mondta bizonyos nonchalanceszal — Hanák, fáradjon csak le a trafikba és hozzon fel két nem tulságosan kemény drámacigarettát. Im, itt van fogja a kétfilléres pénzdaráb . . .

A szolga átvette a kétfillérest, az elnökigazgató pedig nyájasan folytatta:

— Isten tudja, jobb szeretem ezt a közrendi fajt, mint a Jeinaelst, vagy a Kedivét . . .

Mikor Hanák később visszatért a cigarettával, egy pirospozsgás öreg ur lépkedett megfontolva a nyomában. Az öreg ur látható érdeklődéssel nézett szét a forgalmi bank helyiségében, aztán megállt a pénztári asztal rácskerítése előtt. Az elnökigazgató, aki félszeggel feléje sandított, hirtelen jegyezni kezdett valamit a naplóba, Herz ur pedig serényen a főkönyv felé hajolt. Az idegen köszöntésére mindketten csak foghegyről válaszoltak, de Regenmantel K. Frigyes utóbb mégis csak elszánta magát arra, hogy a munkáját félbehagyja.

— Parancsol? — kérdezte impozáns hidegséggel, miközben a tollát szórakozottan a füle mögé dugta.

Az öreg ur megvakarta a füle bubját.

— Izé la, hát úgy áll a dolog, hogy a kapuban elolvastam a hirdetésüket. Azt látom belőle, hogy hetedfeles kamatot fizetnek, holott a nagy bankok nem adnak többet négy perczentnél. Mondok magamba,

inkább ide adok hát négyszáz pengő forintot, mert az az öt forint különbözet se kutyaság, nem igaz? Azért az öt forintért egy új selyem esernyőt vihetek haza az anyjukomnak Czigányhalomra . . .

Az idegen ravaszul elnevette magát, az aggastyán szakállá pedig láthatóan megremegett. Herz ur is csillogó szemmel nézett föl egy pillanatra a főkönyvből, de a következő perczben már unott ábrázattal folytatta lázasnak látszó munkáját.

Regenmantel K. Frigyes fölneezett az órára.

— Hm, — mondta, — a mai keletről már lekészt, mert tizenkét óra hét perczel el elmúlt. A tőke tehát csak holnaptól kezdve kamatozik, mert tizenkettő után a mai dátumra nem fogadunk el semmi betétet.

A jókedvű öreg ur könnyedén legyintett a kezével.

— Holnaptól, Isten neki, azt se bánom. Az a pár krajczár úgy se tesz már boldogabbá, nem igaz? Akár ma, akár holnap, üsse a kő . . .

Belenyult a nadrágja hátulsó zsebébe, s egy zsiros bugyelárisból kiolvasta a négyszáz pengőt. A komor Herz mérgesen nyugtatta az összeget, az elnökigazgató pedig a maga nevét is pedánsul odakanyarította a nyugtára. Aztán a százásokat egy hanyag mozdulattal besöpörté a márványos asztalka fiókjába . . .

Mikor az idegen nyájias köszöntés után távozott, a szigorú Herz földhöz vágta a tollszárat, a pátriárka pedig óvatosan fülelni kezdett. Herz utóbb diákos örömköltésbe tört ki, de az elnökigazgató ijedten rendreutasította.

— Ne bomoljon, még kihallatszik az előszobába . . .

A főkönyvvezető sunyi módon meglapult, de mikor Hanák később hírül hozta, hogy tiszta a látóhatár, oktalanul újra kezdte a hurrázást. A tiszteletreméltó aggastyán ekkor kivette a százásokat, s egy ropogós bankót a főkönyvvezető kezébe nyomott. A többi hármat ellenben elhelyeztette a tárczájába, miközben ünnepiesen így szólott Herz urhoz:

— Végre talán a rheumám miatt is elutazhatom vagy két hétre Pöstyénbe . . .

Szomaházi István.

H i r e k .

Főuri eljegyzés. Folyó hó 5-én történt meg Galgóc városban — a legszűkebb családi körben — Erdődy Ilona grófnőnek, Monyorókeréki és Monoszlói Erdődy Imre gróf Varasdvarmegye örökös főispánja, a főrendiház örökös tagja, cs. és kir. kamarásnak stb. stb. és neje szül. Wall és Sonnenthurmi Mígazzy Irma cs. és kir. csillagkeresztes hölgy leányának eljegyzése Hardegg János gróf cs. és kir. kamarás és hadnagy a 15. dragonyos ezredben, Hardegg Miksa gróf alsóausztriai örökös főpohárnoka és Stíría örökös főasztalnoka, cs. és kir. kamarás és neje szül. de la Fontaine és Harnonkourt Unverzagt Alice grófnő cs. és kir. csillagkeresztes és palotahölgy fiával.

Személyi hír. Itteni jogász körökben az a hír van elterjedve, hogy a szabadságon lévő Andrassy Sándor kir. törvényszéki elnök betegen fekszik, a minek folytán az esküdtzéki tárgyalásokon sem vehet részt.

Kinevezés és áthelyezés. A rég kiérdemelt jutalom végre valahára megérkezett. Lutz József és Moesz Géza törvényszéki joggyakornokok törvényszéki aljegyzőknek lettek kinevezve. Azt kívánjuk nekik ez alkalmából, hogy további előléptetésük e mostaninál gyorsabban sikerüljön és reméljük is, hogy tehetségük és szorgalmuk által a multban érzett sérelmükért a jövőben kárpótolva lesznek. A két új aljegyző kinevezésével kapcsolatosan Hoffmann Adolf aljegyző a nyitrai törvényszékhez helyeztetek át. Bárha rövid idő óta ismerjük őt, távozását mégis veszteségnek tartjuk, mert minden tekin-

tetben rokonszenvet ébresztett ismeretsége körében.

Esküdtzék. Az aranyosmaróthi kir. törvényszéknél a novemberhavi esküdtzéki ülészak folyó hó 13-án kezdődik és valószínűleg 14 napig fog tartani.

Ajánlat. Szerkesztőségünkhöz az aranyosmaróthi közvilágítást érdeklő igen előnyös ajánlat érkezett, melyet ez uton közvetítünk a község érdemes előljárósága elé. Tudvalevő, hogy a világítás Aranyosmaróton roppant kezdetleges. Nemcsak azért, mivel a petróleum mécsek nagyon gyéren vannak felállítva, de még azért is, mert sokszor elfelejtik meggyújtani azt a kevés lámpát is. Hát az ajánlkozó nem valami különös új világítással akar ugyan próbálkozni, mert csupán arra vállalkozik, hogy azért a pénzért, a mibe az eddigi hézagos világítás kerül, jobban mondva petróleum kerül, 5 annyi petróleumot szállít, hogy minden este meg lehet gyújtani a lámpákat, sőt még holdvilág alkalmával is. Nos, ez az ajánlat nem megvetendő, mert ha arra nincsen is reményünk, hogy egyhamar villany, vagy gázvilágításhoz jusunk, de ezzel elérhetjük legalább azt, hogy ha annyiszor gyújtják meg a petróleum lámpákat, mint eddig, kétszer annyi lámpa éghet, vagy ha ugyanannyi lámpa marad, mint eddig, minden este éghetnének a lámpák. Az ajánlat komoly. Az illető nevét kívánatra szerkesztőségünk megnevezi.

Hiány az aranyosmaróthi községi pénztárban. Lapunk mult számában már szóba hoztuk, hogy a régi jó idők bünei lassanként felfedeztetnek a községi pénztárnál. Miként értesülünk, eddig 290 korona hiányt állapítottak meg, mely összeg regaléből kifolyólag lett volna elszámolandó a községi számadásokban. Azonban nemcsak hogy nem lett elszámolva, de még csak be sem lett szolgáltatva a községi pénztárba. A felelőség eddig az 1896. évi községi pénztárnok Csepela ellen mondatott ki, akinek a jelzett összeget kamatostól együtt vissza kell téríteni. Ugy halljuk, hogy a nevezett pénztáros magát nem érezvén bűnösnek, oly titkokat fog elárulni, ami által többeknek lehet nagy kellemetlenségük. Ha visszaélés történt, kutatni kell alaposan és a visszaélők ellen a legerélyesebb intézkedések megtételét várjuk és követeljük a felsőbb hatóság részéről. Még csak az kellene, hogy panamázzanak azzal a kevés pénzzel is, mely Aranyosmarót közönségének áll rendelkezésére.

Uj körorvos. Geletneken Budai Mór zsarnóczai lakost választották meg körorvosnak.

Városi közgyűlés. Léva r. t. város folyó hó 7-én rendkívüli közgyűlést tartott.

Villámlecsapás. E hó 3-án Léván ritka tünemény volt észlelhető, de az a baj benne, hogy kárt okozott. Az ev. ref. templomba csapott a villám s kívül-belül meg rongálta. Emberben szerencsére kár nem esett, mert a templomban akkor ép senki sem tartózkodott.

A legtöbb adót fizetők. A legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállításából az nyert megállapítást, hogy Barsvármegyében a legtöbb adót fizetők között első helyen a beszercezbányai püspök, Dr. Radnai Farkas szerepel 32724 korona 20 fillér adójával, utána következik második helyen Kelecsényi Rafael baracskaik földbirtokos, kinek az adója 31273 korona 86 fillér. A legtöbb adót fizetők közül legkevesebb adót fizet Roszival Mihály bessenyői birtokos.

Szanatórium Naptár. A József kir. Herczeg Szanatórium Egyesület 1906. évre művészi kivitelű naptárt hozott első ízben forgalomba, hogy ekképpen is gyarapítsa az ország minden vidékén felépítendő tüdőbeteg szanatóriumok alapját. A Szanatórium Naptár szép vászonkötésben a könyvkötészet remeke. Terjedelme 15 iv, azaz 240 oldal, finom papíron nyomva, irodalmi beesü tartalommal és szebbnél szebb képekkel. A naptár ára postaköltséggel együtt

553 Arverési hirdetmény.
1905

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aranyosmaróti kir. törvényszéknek 1905. évi V 370/1 sz. végzése következtében Dr. Horváth Árpád ügyvéd által képviselt Hais Conrád javára herceg Odeschalchy Arthur ellen 214 kor. s jár. erejéig 1905. évi október hó 2-án foganatosított biztosítási végrehajtás útján felülfoglalt és 11589 koronára becsült következő ingóságok u. m. butorok, régi fegyverek, kardok, kocsik, lovak stb. nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a fenti kir. járásbíróóság 1905. évi V. 370/2 számú végzése folytán 214 kor. tökekövetelés, ennek 1902. évi február hó 1. napjától járó 5% kamatai, 1/8% váltódíj és eddig összesen 78 kor. 19 fill. ben bíróság már megállapított költségek erejéig Szikción a helyszínen leendő megtartására 1905. évi november hó 30-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elérvezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik. Aranyosmaróth, 1905. évi november hó 3-án.
bagotai Lengyel Aurél kir. bir. végrehajtó.

562 Árverési hirdetmény.
1905

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi XL t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aranyosmaróti kir. járásbíróáságnak 1905. évi Sp II 151/3 számú végzése következtében Dr. Gyikos Mihály ügyvéd által képviselt Miskovics József javára Fekete Ferencz ellen 50 kor. s jár. erejéig 1905. évi október hó 4-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 610 koronára becsült következő ingóságok, u. m. butorok nyilvános árverésen nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a fenti kir. járásbíróóság 1905. évi V 391/2 számú végzése folytán 50 kor. tökekövetelés, ennek 1905. évi január hó 1. napjától járó 5% kamatai, 1/8% váltódíj és eddig összesen 43 kor. 50 fill. ben bíróság már megállapított költségek erejéig, Aranyosmaróton a helyszínen leendő eszközölésére 1905. évi november hó 13-ik napjának d. u. 4 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elérvezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX t.-cz. 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik. Aranyosmarót, 1905. évi október hó 30-án.
bagotai Lengyel Aurél kir. bir. végrehajtó.

Üzletmegnyitás.

Van szerencsénk értesíteni, hogy Aranyosmaróton, a vármegyeház-utcai Casino-épületben (megyeházzal szemben) a kor igényeinek megfelelő, dus választéku szövetraktárral egybekötött

férfiszabó termet

rendeztünk be és azt folyó hó elején megnyitottuk.

Termünkben divat-, sport- és diszruhák a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig izlésesen és az utolsó divatnak megfelelően állítatnak ki.

Szövetraktárunkban hazai, skót és francia szövetek állandóan nagy választékban kaphatók.

Midőn még megjegyezzük, hogy mintagyűjteményünk és szabásunk kívánatra szívesen áll rendelkezésre, vagyunk

Aranyosmarót, 1905. nov. hó 8-án

tisztelettel

Hrdina és Martinecz.

A leghasznosabb karácsonyi ajándék az
EREDETI SINGER VARRÓGÉPEK
amelyeket csakis saját üzleteiben
árusít a

SINGER Co.
Nyitra,
Vármegyeház-utca 15.

Minden varrogép
ezen védjegyet
viseli.

EREDETI SINGER VARRÓGÉPEK
védve

„HERO“ Fővárosi Fényképnagyító és
Olajfestmény Műintézet

Budapest, V., Bálvány-utca 21. szám.

Ajánlja a legújabb technikai módszer szerint előállítandó fényképnagyításokat brom, pastell, aquarell és olajpapiron, valamint valódi vászonolajfestményeket. Jutányos árak!

Mintaképkiallítás, a hol megrendelések is elfogadtnak:
a Dóczi könyvnyomdában Aranyosmaróthon.

DÓCZI KÖNYVNYOMDA

(Tulajdonos: NÉMETI ÁRMIN.)

Mindennemű könyvnyomdai munkák a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig elkészítésére jutányos árak mellett elvállaltatnak. ❁ ❁ ❁ ❁ ❁

A t. megrendelők meghívására megbízottamat kézséggel bocsájtom rendelkezésre. =====

Vidéki megrendelések =====
postafordultával.

PAPIRRAKTÁR:

A nevesebb hazai és külföldi papirgyárak dus választéku raktára. ❁ ❁ ❁ ❁ ❁

Levélpapír különlegesség.

Központi előfizetési iroda az összes bel- és külföldi hírlapok és folyóiratok megrendelésére.

Teljes irodai berendezések.

ALAPITTATOTT:
1880.

ARANYOSMARÓTH.

ALAPITTATOTT:
1880.